

Tàrrèga, 14 Setembre de 1933

Anys 11

La Ciutat

Quinzenal afiliat a l'Esquerra Republicana de Catalunya

Redacció i Administració: Alonso Martínez, 27 - NÚMERO SOLT: 10 CENTIMS

ELL, JA GOVERNA

Tanmaieix, però més aviat ha estat derrotat. El seu criteri de què tenia de governar sense l'apoi de ningú no l'ha pogut pas fer prevaldre, i vulguis o no vulguis, per governar ha necessitat formar-se una majoria. I naturalment n'ha sortit un govern republicà d'esquerra.

Ara bé, és llarga la vida d'aquest govern? En podem esperar gran cosa: els homes catalanistes d'esquerra? Dificil és contestar unes preguntes així—preguntes que estem segurs que avui es fa tothom—donat el paper principalíssim que l'imprevist juga en les coses de la política, però sincerament volem dir el que pensem.

Creiem que la primera pregunta està íntimament lligada amb la segona. Es a dir que el govern durarà tant i quant com serveixi les orientacions esquerristes i les directrius, en quan a catalanisme, que assenyala l'Estatut. I serà així, perquè si el govern no fa això, si els radicals volen fer marxa endarrera en alguna cosa, es trobarà sense l'apoi dels vots, i els radicals sense l'apoi del parlament, no podran governar.

Però per no fer marxa endarrera, per complir les lleis laïcistes que hi ha aprovades i per servir l'esperit de l'Estatut de Catalunya, cosa que necessàriament es tindrà de posar a prova de si es fa o no es fa, en els actes de govern i en tot el relatiu al traspàs de serveis, els radicals forçosament es trobaran en grans obstacles. Els obstacles que ells mateixos s'han creat amb les seves campanyes. I per aci, en aquestes contradiccions, és on sembla endevinar-se que aquest govern serà d'una vida efimera.

Mentrestant Catalunya tota està a l'aguait. L'Esquerra Republicana de Catalunya, que aquests

moments la representa, també. Ha ofert la seva col·laboració al govern, sota dues condicions. El que es complis l'Estatut i es seguissin les orientacions esquerristes i laïques. Els radicals així ho han promès com també han acceptat altres condicions que els diferents grups republicans els hi han posat per a col·laborar.

Cal creure en la dignitat, en la paraula i, seria injust no donar un marge de confiança. Si compleixen no hi haurà res a dir, però si no complis, l'Esquerra Republicana, no cal dir com deixaria de prestar apoi al govern i estem segurs que interpretaria el sentir de Catalunya que l'altre dia es manifestava tan eloqüentment en la desfilada davant del monument d'en Rafel Casanova.

No cal dir també com ens plau veure en el govern a un home de la capacitat del Sr. Santaló, que podrà vetllar pels interessos catalanistes d'esquerra.

I ara per ara, esperem. A veure si Ell—En Lerroux—farà honor a la seva paraula.

El catalanisme fins fa poc temps es nodria de tipisme i oblidava els problemes vius, vitals per a Catalunya. Per a corregir aquest error calgué que aquest home que es diu Macià donés al catalanisme un sentit d'esquerra, i el fes arribar als obrers del camp i de la ciutat, tot convertint-los en l'instrument alliberador de Catalunya i dels catalans.

VENTURA GASSOL.

Exposició d'Obres d'Artistes Tàrragins

Haviem dit que seria un èxit, però veritablement no esperavem que hagués estat de tanta resonància.

Es pot ben bé dir que tot el poble sense distincions s'hi ha sumat, i així hem pogut veure aquell espectacle emocionant de la generació que envaia la sala d'exposició fent els seus comentaris. Uns comentaris que tenien tota la frescor ingènua i espontània d'una admiració plena de respecte i d'estimació. I en veritat creiem que aquest homenatge espontani, cordial del poble, serà el millor que hauran rebut els artistes, homes com són d'una fina sensibilitat.

Cada acte que s'ha celebrat ha estat en realitat un homenatge als artistes i a l'art. I és que a Tàrrrega li mancava un acte d'aquesta naturalesa.

L'inauguració, a la qual assistiren representants de la Generalitat i altres autoritats haurien assistit si no hagués estat la crisi, el banquet, les visites oficials o no, tot, absolutament tot ha tingut el to que calia i si els artistes ens consta que n'han quedat entusiasmats, els organitzadors i tot hom n'ha quedat satisfetíssim.

Avui, variant una mica el programa, tindrà

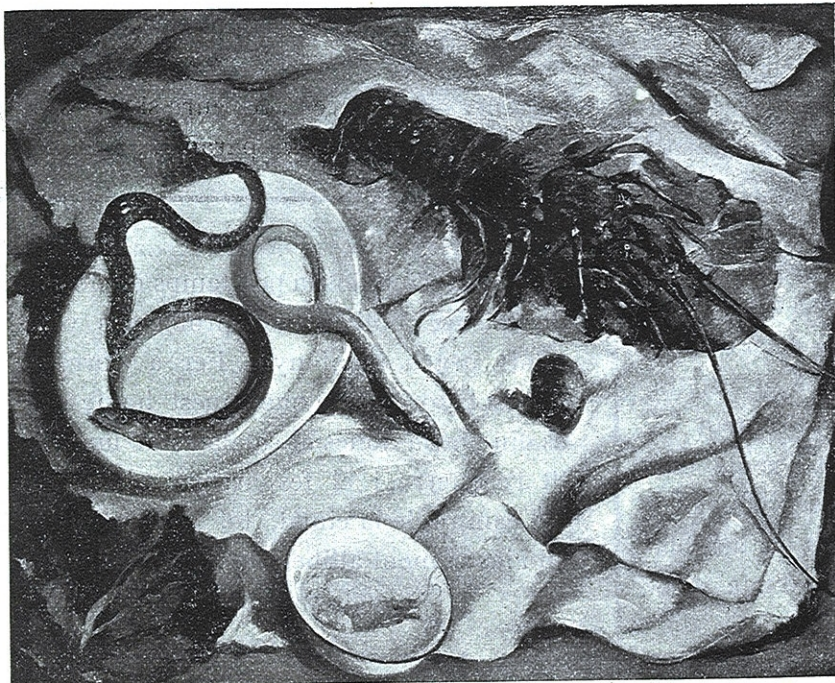
lloc una conferència del Sr. Angel Oliveras, un dels nostres expositors, sobre art. No cal dir que la competència del Sr. Oliveras en aquesta matèria, assegura ja per endavant l'interessantíssima que serà,

Demà tindrà lloc el concert per un quartet de corda. El diumenge es clausurarà l'exposició. A més es té pensat, i s'estan ja portant a terme les gestions per què sigui un fet, de fer venir els crítics d'art dels periòdics de totes les tendències de Barcelona, per que fent-se càrrec del que es l'exposició se'n ocupin en la premsa. No cal dir, com voldríem que es pogués aconseguir això, ja que seria la divulgació d'una cosa tan meritíssima i que tan contribueix a posar ben alt el nom de Tàrrrega.

Tota col·laboració amical de Catalunya és en definitiva un gran bé per a Espanya.

DR. MARAÑÓN.

«Bodegó» d'En Marsá, segon premi de l'Exposició de Primavera, de Barcelona.

Els fets de Bal

«Terra ferma», el setmanari de la Comunió Tradicionalista de les comarques lleidatanes, in-seria en son últim número, del dia 8 d'aquest mes, el programa de l'excursió de Margarites, Joven-tuts i Requetés al Sant Crist de Balaguer. El plat fort del programa era una missa solemne i uua visita i salve a l'església, uns bons exercicis per a preparar els ànims que havien de sortir d'un lloc on es predica pau, amb un Sant Crist en una mà, i la pistola o l'espasi homicida en l'altra.

Després dels luctuosos successos de la ciutat veïna, on la intemperància i dolenteria carlista han fet de les seves, ens és impossible poguer agermanar el pretés homenatge al Crist de «las huestes del Augusto Caudillo Don Alfonso Carlos», els precis i resos, amb les garrotades, i el re-partiment general d'estopa, amanida amb una victima i molts ferits.

L'any passat eren els mateixos carlins que en llur fanatisme religiós, assassinaven un ciutadà, quan sortien dels funerals del seu difunt Caudillo D. Jaume, i en la impunitat del delicte que no fou sancionat pels Tribunals de Justícia, han trobat els Requetés i Margarites, valor per cometre nous actes de salvatgeria i ensangrentar les pedres de la plaça Mercadal de Balaguer, com antany enro-gien les de la República de Barcelona.

Sembla si no, que, en lloc de trobar-nos en ple segle XX, vivim tot just els temps de Ricard Cor de Lleó, i com aquells dies, l'assassinat col·lec-tiu o individual dels infidels, siguin les claus que obrin als carlins o creients les portes del cel.

Són curioses les explicacions que del fet dona «El Correo» d'ahir, «si no arriba a ésser la mà de la Providència, ferint amb les mateixes armes a un dels seus, tindriem de lamentar una jornada luctuosa, que hauria omplenat de dol moltes llars carlistes»... «el dolor ha ferit una llar enemiga»... «no s'ha fet la sang carlista d'horxata, sinó que és bullidora i rica de globus vermells, recarregats de ferro»... «si ens busquen ens trobaran»... i tot un seguit de xuleries i matoneries al costat de la de-claració formal, de què cap carlí portava ni una agulla de cap.

Resulta, doncs, que l'infortunat Pujol i Pàmies, no el matà ningú més que la Providència. Ara que el «Correo» no diu si la Providència es va valdre de la mà d'un carlí, per complir els seus designis.

Resulta més clar encara que En Marian Pujol, pertanyia a una llar enemiga dels carlins.

Els qui es diuen grans defensors de l'ordre són els primers de pertorbar-lo, en els seus espasmes d'impotència i de rancúnia, i cal, per seguretat ciutadana, i de la República que els sien aplicats tots els càstics que judicialment i governativament es mereixin.

En el seu penúltim número «Cròni-ca Targarina», publicà un editorial que donava a entendre com si només aque-s-ta s'hagués preocupat del que fa refe-rència a la consecució de la capitalitat d'una comarca per a Tàrraga.

Ben sincerament creiem que l'amic Gili i Roca, endut pel seu interès tan digne de lloança, interès que és en ve-ritat que agraïm i estimem, no es devia fixar massa en això.

Però en honor a la veritat cal po-sar les coses al seu lloc.

LA CIUTAT i el que representa, ja des del primer dia s'han preocupat i se'n preocupen i se'n preocuparan d'una cosa tan vital i interessant per tots nosaltres.

En diada del pròxim diumenge a Lleida

Hi aniran a parlar, les més destacades personalitats del nostre partit a entusiasmar amb les seves orientacions justes els pobles de les comarques lleidatanes.

Serà un míting importantíssim per la qualitat i reconeguda vàlua dels oradors i la trascendència política del moment. Els noms de Torres, Comès, Dencàs, Lluhi, Gassol, Pi i Sunyer, Companys i de D. Francesc Macià, diuen per sí sols i en combinació moltes coses. Ens les diuen a nosaltres que ens hem neguitejat de l'actitud i conducta d'alguns sense perdre-hi mai confiança i les diuen a molta gent que esperaven de la separació d'aquests noms, una divissió del partit i l'esfondrament de tot ço que ell representa.

Humbert Torres, l'incansable, el rectíssim i conseqüent diputat lleidatà és el promotor de la diada de diumenge. Ell qui amb la seva autoritat, prestigi i imparcialitat reconegudíssima, ha armonitzat les diterències ideològiques que podien esfondir punts de mira oposats en el programa traçat i a desenrotllar pel nostre partit. Ell és el veritable artífex de la victòria aconseguida per escarni de les dretes que esperaven una escissió en el nostre partit.

No era d'esperar altra cosa de la puresa de principis dels nostres representants i sabíem que per damunt de l'interès particular i de les opinions pròpies que no violessin la consciència, hi veuriem

l'interès superior de Catalunya i de la República.

Així ben units és com podrem millor acomplir els fins pels que nostres representats ens elevaren a regir la cosa pública.

A assistir, doncs, militants d'Esquerra, al gran míting que tindrà lloc el vinent diumenge a Lleida.

En la mort de Rafael Campalans

Està de dissort la democràcia catalana. Fa pocs dies era en Rosell i Vilar el que ens arrabassava la mort. Avui és en Campalans.

Home recte, intel·ligent, jove, cavaller, un dels més positius valors del socialisme català, hauria arribat molt enllà i molt amunt.

Recordem les hores febroses de la discussió de l'Estatut al Parlament, les dels primers moments de la República, i el nom d'en Campalans l'hi trobem sempre associat.

No cal dir, doncs, com hem sentit la seva mort, perquè homes com en Campalans és el que necessita Catalunya.

Ens associem, doncs, ben sincerament al dolor dels seus, dels amics i de la Unió Socialista.

Fàbrica de gel

Marius Amigó

Avinguda Catalunya

LES GANGUES

CAMISERIA I GÉNERES DE PUNT

TÀRREGA

Ramon Novell

Fàbrica de Gasoses

TÀRREGA

Macià Badias Felip

Fàbrica d'Espadenyes

TÀRREGA

Per una Escola d'Art

Arran de l'exposició d'obres d'artistes targarins s'ha parlat de la conveniència d'una Escola d'Arts i oficis. Adhuc en el banquet que es celebrà en honor dels artistes se'n parlà en els discursos i regnà una gran corrent de simpatia per part de tothom perquè la dita escola fos una realitat. El Sr. Angel Oliveras mateix, que com ja sabeu ocupa alts càrrecs en escoles i en els medis artístics, en un discurs vibrant d'estimació per Tàrraga i Catalunya, ens va oferir no solament el seu apoi moral, sinó inclús va dir que si fos precisa la seva cooperació, ell estava disposat a venir un temps a la nostra ciutat per organitzar la dita escola.

Nosaltres, des d'aquestes pàgines, i no ja avui sinó que ho hem dit i hem repetit moltes altres vegades, no solament creiem convenient una tal Escola, sinó que la creiem necessària. I més encara, l'extendriem fins a l'Escola del Treball.

No cal dir, doncs, que no regatejarem pas el nostre apoi, perquè a Tàrraga es pugui fer una cosa semblant. Però creiem una cosa, i és que és ací Tàrraga on es té de posar la primera pedra, i no anar a que ens la posin els altres. Precisament l'amic Gili i Roca, home molt coneixedor d'aquestes coses, ens deia l'altre dia parlant d'això, que calia que no oblidéssim l'exemple de l'Escola del Treball de Barcelona, que van començar-la sis homes, sis treballadors.

Entenem, doncs, que caldria que ens preocupéssim d'això, i que s'hi anés d'una manera resolta a fer-ho. El bé que en tots els ordres ens reportaria a Tàrraga, no ens el podem pas imaginar. Primerament, ja tindriem que tantes vocacions com hi ha que no arriben ni a poder-se manifestar per falta de mitjans, llavors podrien encarrillar-se. I el fill del treballador, l'infant sense gaires recursos, el jove que té de treballar per guanyar-se la vida, podrien dedicar-se al cultiu de l'art, si condicions reunien, i si més no, perfeccionats en el seu ofici, coneixedors de la seva tasca, culturalment més formats, els hi seria fàcil, molt més fàcil, el camí de la vida.

Cal, doncs, que no oblidem això. I creiem que ara és l'hora d'anar a fer quelcom en aquest sentit.

L'Ajuntament, les entitats totes, la ciutat (i en veritat més d'una vegada ja se n'ha ocupat) tenen la paraula. Nosaltres repetim que no solament ho creiem una cosa convenient, sinó que quelcom que ens fa falta, que és necessari.

J. C. F.

Frisances

(SONET)

Al company A. Vilanova Ortiz.

Ai las! calmosa la claror fugia
bregant sens treva per camins de cel,
llevant endins, sorgí de nou el dia
quant a Ponent fini l'últim estel.
El cor humà frisós amb fé glatia
afanys de redempció del fat crudel,
la fauna indiferent segueix sa via,
tant sols bell rossinyol canta amb anhel.
Silenci misteriós!... el jorn fini
i el desesper reviu al cor humà,
qui el jou d'esclavitud de nou junyi,
esperant febrós el bell-demà,
de l'aua gloriosa del destí
que amb el seu noble esforç assolirà.

ENRIC BRUFAU.

Reunions del Directori d'Esquerra Republicana

Els primers dies d'aquesta setmana han tingut lloc a Barcelona diverses reunions extraordinàries del Directori del partit per a seguir el curs de la crisi i tractar d'altres afers vigents.

El President d'Unió Republicana Sr. Amigó hi ha assistit com a membre que és del Directori, en representació de les comarques lleidatanes.

El Sr. Amigó, amb el qual hem tingut el gust de parlar, n'ha vingut molt ben impressionat.

«Acció Comarcal» i el catalanisme

...fica. Més aviat en
s'...ors, convençus com es-
te...a crítica lliure pot fer molt de bé,
contribuint a enfocar les coses. Però això sí, ens
plau l'objectivitat. I el...ie debó ens repugna,
és no ja la parcialitat, s'ha de començar a pre-
sentar les coses com no són i a més a més silen-
ciar allò que no convé que es critiqui.

I diem això referint-nos a un editorial que pu-
blicà «Acció Comarcal» arran del nomenament
del Sr. Selves per Comissari General d'Ordre Pú-
blic a Catalunya fet per la Generalitat, i de Gover-
nador General de Catalunya fet pel Govern Cen-
tral.

En parlar d'això, que «Acció Comarcal» ho
feia servir per malparlar del catalanisme de l'Es-
querra, ja començava per desvirtuar que el de
Governador general fos un nomenament interí,
com d'una manera ben clara i explícita i fins i tot
a la data—3 mesos—ho diu el decret de nomena-
ment.

I què vol dir això? Vol dir senzillament que és
quelcom interí. Quelcom fet solament per aconse-
guir d'una manera ràpida el traspàs dels serveis
d'ordre públic.

Podria, doncs, si és en bona fé, discutir-se, en
quant a la part tècnica, si aquest procediment era
més o menys bó. Però no hi ha dret a treure'n
deduccions polítiques. A negar una cosa que
indica la negació del que es vol dir. I és que
precisament el decret de nomenament a l'es-
tablir una data, al donar unes raons del perquè
hi ha un compromís que s'ha traduït en un de-
cret. Si alguna cosa, doncs, podria dir-se, serà a
dia que s'acabi el plaç. Caldrà, doncs, saber de
qui és la culpa de què l'acord no es compleixi, i
veure el que es faria. Llavors si que se'n podrà
treure deduccions de caire polític. Llavors serà
quan arribarà l'hora en què se sabrà fins on arri-

ba el catalanisme de cada ú. Però voler dir-ho
abans, davant d'una cosa tan clara i categòrica
com és el plaç i el raonament que es dona, no és
altra cosa que mala intenció.

I ja que parlem del catalanisme de cada u, ara
ens trobem davant d'un fet, la reacció davant del
qual potser que ens en podria donar un expo-
nent.

Es aquest acte tan indigne, tan propi de gent
mal raçada, dels propietaris que trobant una mica
dura (això a criteri—i quiu criteri!!—d'ells) la llei
pels conflictes del camp han acudit al Tribunal
de Garanties constitucionals.

Pau Romeva, segurament persona gens dubto-
sa per la gent d'«Acció» al Parlament Català en
va dir alguna cosa del reducte que es voldria fer
contra Catalunya, d'aquest tribunal. Va inclús
proposar no enviar-hi representants. L'Esquerra,
més liberal i democràtica, va creure que si es vo-
lia desvirtuar l'objecte del Tribunal calia que allí
hi tinguéssim uns representants, per evitar-ho.

Però ara vénen una gent de dreta i és d'una
manera vergonyaut que deixen el dret nostre i
acudeixen al Tribunal, intentant desprestigiar i
restar força al poder de Catalunya autònoma.

I què hi diu en això «Acció Comarcal»? Volem
creure que no se n'ha donat compte del que suc-
ceïa. Però ara, feta l'advertència, a veure que hi
dirà. Si no en digués res, si ho amagués i no en
protestés d'una manera enèrgica, tot donant-se'n
vergonya de què encara hi hagi catalans que arri-
bin tan avall, com en protestem nosaltres i ens en
donem vergonya nosaltres, llavors també seria
una altra bona hora per saber fins allí on arriba
el catalanisme de cada u.

Entesos?

JIR.

Imp. «Crònica Targarina». - Telèfon 122—Tàrrrega

El dia 1 d'Octubre, segons els termes en què està redactat, el contracte entre l'Ajuntament i els Escolapis no es podrà complir. Aquell dia, doncs, l'Ajuntament tindrà ja l'edifici. Serà l'hora en què podrem veure quines són les seves intencions. Si aquell dia no en pren possessió, voldria dir que l'Ajuntament no es fa càrrec de les lleis de la República.

Nosaltres ho advertim a l'Ajuntament i al poble, amb tota lleialtat. Ara que cada u, carregui amb la responsabilitat que vulgui.

Repetim que el dia 1, l'Ajuntament pot fer el que vulgui de l'edifici. El poble, doncs, que observi bé, quin ús en farà. Nosaltres, si més no, vetllarem pel poble.